

T.B.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 17991
Tarih : 08.04.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 08/04/2022 16:32
Sayı: E-120.10-0998208

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de gizli bir salgın olan ve ucuz emek rejimi nedeniyle üstü örtülen meslek hastalıkları ve şirket suçlarının açığa çıkarılması, tüm meslek hastalıklarının kayıt altına alınması, meslek hastalıklarına sebep olan etkenlerin belirlenmesi, meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitiren ve yaşamsal faaliyetlerini sürdüremeyen işçilerin tespit edilmesi, haklarının verilmesi, iş yerlerinin etkili denetimi ile işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması, meslek hastalıklarının gizlenmesinde rolü olan ilgili devlet kurumlarının ve karar alıcıların tespit edilmesi ve cezalandırılması ile çalışma yaşamının insana yakışır koşullara kavuşturulması, Anayasa, İş Kanunu, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunu, uluslararası sözleşmeler ve mevzuatlara uyulması yönünde uygulanacak politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98. ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Ucuz emek rejimine dayalı sermaye birikim modeli nedeniyle işçilerin meslek hatalığına yakalandıkları açıkça siyasi iradeler tarafından bugüne kadar gizlenmiştir. Yapılan araştırmalar da işçi cinayetlerinin ve meslek hastalıklarının kapitalist düzenin bir tercihi olduğunu, siyasi iktidarların bu cinayetlere tolerans gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerinde dünyada her yıl 2.3 milyondan fazla işçinin iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirdiği yer alırken “gizli bir salgın” olarak adlandırılan bu ölümlerin % 86’sının ise tamamen önlenabilir olan meslek hastalıkları nedeniyle meydana gelmekte olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Dünya Sağlık Örgütü tahminlerine göre ise de dünyada her yıl 11 milyon yeni meslek hastalığı vakası meydana gelmekte ve bunların 700.000’i hayatını kaybetmektedir.

İş cinayetleri nedenli ölümlerde ilk sıralarda olan Türkiye’de ILO’nun “çalışma faaliyetinden kaynaklanan risklere maruz kalma sonucu oluşan hastalıklar” olarak tanımladığı meslek hastalıkları istatistiklere yansımamakta, meslek hastalığı nedeniyle ölümler hemen hemen hiç görülmemektedir. Tanı ve bildirim aşamasındaki eksiklikler nedeniyle, Meslek Hastalıkları ile ilgili gerçek tablo ortaya çıkmazken, SGK kurumları başta olmak üzere iktidar meslek hastalıklarına yakalanan işçileri külfet olarak görmekte, meslek hastalıklarını önlemek için ciddi sorumluluk almadığı gibi meslek hastalığına bağlı ölümleri gizlemektedir.

ILO ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından da kabul edilen parametreye göre, bir ülkede çalışma ortamlarının durumuna bağlı olmak üzere, her bin kişiden en az 4, en çok 12 kişide meslek hastalığının görülmesi beklendiği açıklanmaktadır. Buna göre yaklaşık 30 milyon kişinin çalıştığı Türkiye’de 2020 yılında meslek hastalığına sahip sigortalı çalışan sayısı en az 92 bin olması beklenirken ve her yıl 100 bin ile 300 bin kişinin meslek hastalığına yakalandığı ve her yıl en az 20 bine yakın emekçinin meslek hastalığına bağlı olarak yaşamını kaybettiğine dair bilimsel veriler bulunmaktadır. Ancak Türkiye’yi meslek hastalıkları konusunda dünyanın en güvenli ülkesi olarak gösteren SGK’nın 2020 yılında meslek hastalığına yakalanan sigortalı sayısının 908 ve iş cinayeti ve meslek hastalığı sonucu yaşamını yitiren sayısının 9 olarak belirtmesi ile tıpkı iş cinayetlerinde olduğu gibi meslek hastalıkları verilerinde de en gayri ciddi yanını göstermektedir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik önlemleri almayarak, denetim yapmayarak işçilerin sağlığını korumada etkili olmayan iktidar, iş kazası ve meslek hastalığının tespiti, meslek hastalıkları listesinin genişletilmesi, iş kazası ve meslek hastalığına bağlı olarak emekçinin uğradığı zararın giderilmesi aşamasında da yeterli korumayı sağlayamamaktadır.

İşçiler yaptıkları iş nedeniyle yakalandıkları hastalıkların raporlanması ve sosyal güvenlik kapsamından yararlanmak ve meslek hastalığı aylığı alabilmeleri için en az 3 yıl hukuk mücadelesi vermek zorunda kalmaktadırlar. Meslek hastalığı tespit edilse dahi bunun ancak yüzde 2-3'ünde iş gücü kaybı vardır denilmekte ya “meslek hastalığı değildir” ya da “iş gücü kaybına neden olmamıştır” gibi gerçeği yansıtmayan raporlar çıkmaktadır. Üstelik işçinin bu raporu alması bile 2 yıl kadar sürmektedir. İşçi, SGK Yüksek Sağlık Kuruluna itiraz ettiğinde ise SGK Yüksek Sağlık Kurulu SGK'yı kollama yönünde baskı altında tutulmakta, meslek hastalıkları listesinde sıralanan sınırlı sayıdaki hastalığın dışında kalan meslek hastalıklarını meslek hastalığı olarak kabul etmemektedir.

Bu bağlamda; ucuz iş gücü yaratma politikasından vaz geçilmesi, işçi sağlığı ve güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması ve bu konudaki uluslararası sözleşmeler ve Anayasa ve yasalardaki taahhütlerin yerine getirilmesi, yaşanan meslek hastalıkları ve meslek hastalıkları sonucu ölümlerin tespit edilmesi, meslek hastalıklarının tespitinde yaşanan uzun ve meşakkatli sürecin kolaylaştırılması, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yaşanan meslek hastalıklarında görev ve hizmet kusurunun bulunup bulunmadığının araştırılması; meslek hastalığı sonucu yaşanan tüm iş cinayetlerinde cezasızlık politikasının sonlandırılması; şirket suçlarının cezasız kalmaması, meslek hastalıklarının önüne geçilmesi için acil önlem alınmasına amacıyla TBMM tarafından bir araştırma komisyonu kurulması elzem olmaktadır.

GEREKÇE

Ucuz emek rejimine dayalı sermaye birikim modeli nedeniyle işçilerin meslek hatalığına yakalandıkları açıkça siyasi iradeler tarafından bugüne kadar gizlenmiştir. Neoliberal politikaların fütursuzca uygulanması, sınıfın örgütlülüğünün dağıtılarak çalışanların öz örgütlenmelerinin zayıflatılması, çalışma yaşamının sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmesi için ortaya konan politik tercihler sonucunda çalışanların iş sağlık ve iş güvenliği koşulları sağlanmamaktadır.

Eksiklerine rağmen, sorunun temeli iş yasası ve yasalarda, 6331 Sayılı kanun ve yönetmeliklerde, meslek hastalıkları hastanelerinin yetersizliğinden kaynaklanmamaktadır. Esas sorun birtakım kağıtlar yazarak, kanunlar çıkararak yasak savıcı tutum alınması, buna karşılık çalışanların örgütlenme, özgürce sendikasını seçme, grev ve gerektiğinde “çalışmama hakkını” kullanmasının güvenceye alınmaması, sendikal özgürlüklerin baskı altına alınması, devletin denetim ve yaptırım görevini yerine getirmemesindendir. İktidarın ucuz emek ve kar odaklı politikaları nedeniyle meslek hastalıklarını gizlemesi, sermayeye daha fazla kar etmek için “işçi öldürebilirsin” demekten başka bir anlam taşımamaktadır.

Yapılan araştırmalar da işçi cinayetlerinin ve meslek hastalıklarının kapitalist düzenin bir tercihi olduğunu, siyasi iktidarların bu cinayetlere tolerans gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerinde dünyada her yıl 2.3 milyondan fazla işçinin iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirdiği yer alırken “gizli bir salgın” olarak adlandırılan bu ölümlerin % 86’sının ise tamamen önlenabilir olan meslek hastalıkları nedeniyle meydana gelmekte olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Dünya Sağlık Örgütü tahminlerine göre ise de dünyada her yıl 11 milyon yeni meslek hastalığı vakası meydana gelmekte ve bunların 700.000’i hayatını kaybetmektedir.

Türkiye’de İşçi Sağlığı ve Güvenliği alanındaki en büyük sorunlardan biri de gerçek durumu yansıtmayan istatistiklerdir. İş cinayetleri nedenli ölümlerde ilk sıralarda olan Türkiye’de ILO’nun “çalışma faaliyetinden kaynaklanan risklere maruz kalma sonucu oluşan hastalıklar” olarak tanımladığı meslek hastalıkları istatistiklere yansımamakta, meslek hastalığı nedeniyle ölümler hemen hemen hiç görülmemektedir. Tanı ve bildirim aşamasındaki eksiklikler nedeniyle, Meslek Hastalıkları ile ilgili gerçek tablo ortaya çıkmazken, SGK kurumları başta olmak üzere iktidar meslek hastalıklarına yakalanan işçileri külfet olarak görmekte, meslek hastalıklarını önlemek için ciddi sorumluluk almadığı gibi meslek hastalığına bağlı ölümleri gizlemektedir.

ILO ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından da kabul edilen parametreye göre, bir ülkede çalışma ortamlarının durumuna bağlı olmak üzere, her bin kişiden en az 4, en çok 12 kişide meslek hastalığının görülmesi beklendiği açıklanmaktadır. Buna göre yaklaşık 30 milyon kişinin çalıştığı Türkiye’de 2020 yılında meslek hastalığına sahip sigortalı çalışan sayısı en az 92 bin olması beklenirken ve her yıl 100 bin ile 300 bin kişinin meslek hastalığına yakalandığı ve her yıl en az 20 bine yakın emekçinin meslek hastalığına bağlı olarak yaşamını kaybettiğine dair bilimsel veriler bulunmaktadır. Ancak Türkiye’yi meslek hastalıkları konusunda dünyanın en güvenli ülkesi olarak gösteren SGK’nın 2020 yılında meslek hastalığına yakalanan sigortalı sayısının 908 ve iş cinayeti ve meslek hastalığı sonucu yaşamını yitiren sayısının 9 olarak belirtmesi ile tıpkı iş cinayetlerinde olduğu gibi meslek hastalıkları verilerinde de en gayri ciddi yanını göstermektedir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik önlemleri almayarak, denetim yapmayarak işçilerin sağlığını korumada etkili olmayan iktidar, iş kazası ve meslek hastalığının tespiti, meslek hastalıkları listesinin genişletilmesi, iş kazası ve meslek hastalığına bağlı olarak emekçinin uğradığı zararın giderilmesi aşamasında da yeterli korumayı sağlayamamaktadır. İşçiye meslek hastalığı teşhisi koyan birçok iş yeri hekiminin iş verene maddi ve hukuki yükümlülük gerekçesi ile bağımsız hareket edemedikleri, işyeri hekimliğinin etkisini neredeyse ortadan kaldıran, kendileri de birer işletme olan ve rekabet koşullarında çalışan Ortak Sağlık Güvenlik Birimlerine (OSGB) işçi sağlığı güvenliği hizmetlerinin “piyasa koşullarında” üstelik rekabet anlayışı ile, en fazla kağıt üstünde verildiği görülmektedir.

Bir diğer husus ise, Türkiye’nin sağlık sisteminin yapısı meslek hastalıklarına tıbbi tanı konulabilmesini mümkün kılmadığı gibi çalışma hayatının özellikleri de meslek hastalıklarının saptanmasını engellemektedir. Özellikle meslek hastalıklarının tespitine ilişkin hukuki süreç, teknik ve hukuki araçlardan yoksun, uzun, yetersiz, keyfi bir şekilde işlemektedir. Türkiye’de yalnızca İstanbul, Zonguldak ve Ankara’da olmak üzere 3 meslek hastalığı hastanesi bulunmakta, işçiler yaptıkları iş nedeniyle yakalandıkları hastalıkların raporlanması ve sosyal güvenlik kapsamından yararlanmak ve meslek hastalığı aylığı alabilmeleri için en az 3 yıl hukuk mücadelesi vermek zorunda kalmaktadırlar. Meslek hastalığı tespit edilse dahi bunun ancak yüzde 2-3’ünde iş gücü kaybı vardır denilmekte ya “meslek hastalığı değildir” ya da “iş gücü kaybına neden olmamıştır” gibi gerçeği yansıtmayan raporlar çıkmaktadır. Üstelik işçinin bu raporu alması bile 2 yıl kadar sürmektedir. 2 yıl sonra ise işçi, iş gücü kaybı olduğu yönünde SGK Yüksek Sağlık Kuruluna itiraz ettiğinde ise SGK Yüksek Sağlık Kurulu SGK’yı kollama yönünde baskı altında tutulmakta, meslek hastalıkları listesinde sıralanan sınırlı sayıdaki hastalığın dışında kalan meslek hastalıklarını meslek hastalığı olarak kabul

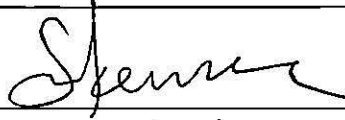
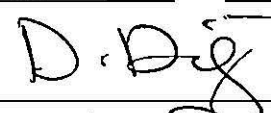
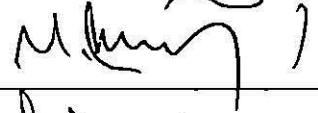
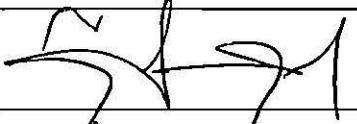
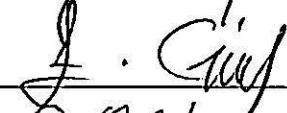
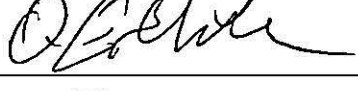
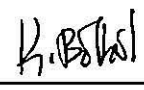
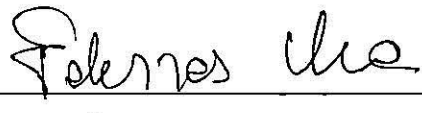
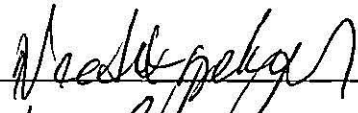

etmemektedir. Ayrıca, SGK Sağlık Kurulu raporlarına yargıda yapılan itirazlar Adli Tıp Şube, Adli Tıp İhtisas Dairesi, Adli Tıp Genel Kurulu aşamalarını geçmek zorundadır. Maliyetli ve çok zaman alan bu süreç sonucunda kurum saptamasını değiştiren tespitler oldukça sınırlıdır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde temel amaç; çalışma yaşamında çalışanların sağlığına zarar verebilecek hususların önceden belirlenerek gereken önlemlerin alınması, rahat ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlanması, çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halinin sağlanmasıdır. Anayasa'sının 17'inci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2'inci maddesi gereği de işçilerin yaşam hakkı ile sağlığının devletçe korunması gerektiği açıkça belirtilmektedir. Meslek hastalığının tespiti, meslek hastalığının çalışma gücünde kayba neden olduğunun kabulü hem işverene hem Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) mali yükler getirdiği için, yok sayılması, kayıt altına alınmaması, insanların kaderlerine terk edilmesinin işverenler ve iktidar tarafından daha kesin bir çözüm olarak görülmesi anlayışından vaz geçilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda; ucuz iş gücü yaratma politikasından vaz geçilmesi, işçi sağlığı ve güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması ve bu konudaki uluslararası sözleşmeler ve Anayasa ve yasalardaki taahhütlerin yerine getirilmesi, yaşanan meslek hastalıkları ve meslek hastalıkları sonucu ölümlerin tespit edilmesi, meslek hastalıklarının tespitinde yaşanan uzun ve meşakkatli sürecin kolaylaştırılması, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yaşanan meslek hastalıklarında görev ve hizmet kusurunun bulunup bulunmadığının araştırılması; meslek hastalığı sonucu yaşanan tüm iş cinayetlerinde cezasızlık politikasının sonlandırılması; şirket suçlarının cezasız kalmaması, meslek hastalıklarının önüne geçilmesi için acil önlem alınmasına amacıyla TBMM tarafından bir araştırma komisyonu kurulması elzem olmaktadır.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	